

(הל' יו"ט דל"ו סע"א). דאע"ג דפסקי' פרק יום טוב (יז ע"ב) הלכתא כתנא דידן אליבא דבית הלל דלא מצרכי אלא תבשיל [אחד] ק"א, הני מילי לבשל ולצלוח ולהחם חמין דכל הני בכלל בישול איתנהו כדכתיב (דה"ב לה יג) ויבשלו את הפסח. גבי חמין נמי אמרינן במסכת שבת (מ ע"ב) הפשירם זהו בישולם ואיכא נמי למ"ד הפשירם לא זהו בישולם, אלמא שייך בהו בישול. אבל אפיית פת לא מיקרי בישול. והכי מוכיח בע"ז (לה ע"ב) גבי אלו דברים של גוים אסורין דקחשיב התם הפת והשלקות, ואמרינן בגמרא דפת משמונה עשר דבר, וגבי שלקות אמרינן התם (לו ע"ב) מנא הני מילי אמר קרא אוכל בכסף וכו' ובמסקנא פריך מידי אור כתיב ומשני אלא מדרבנן וכו'. ומדפריך ק"ב מדלא כת' אור ולא פריך אמאי הוצרכנו צלי ומבושל בישולי גוים הוה ליה למיפרך אי הכי דשלקות מדאורייתא

מחייבי^{קא} טבילות דהא אנן קיימא לן טבילה [בזמנה] אינה מצוה^{קב}. אף על גב דבית הלל אית להו מצוה בהמפלת (ל ע"א) הרי מעשים בכל יום דכל נידות שלנו בחדא טבילה סגי להו^{קג}.

ואני^{קד} אומר כי לתפילה יכול לטבול. ונהי דר' יוסי בר' אילעי^{קה} פטרנו, הבא להחמיר לעשות תפלתו בנקיות תבא עליו ברכה. ויכול לטבול ביום הכפורים. ועוד דפר"ח^{קי} פסק דר' יהודה לא קאמר אלא בתורה משום דכת' בה הלא כה דברי כאש אבל לתפלה לא קאמר כדתנן (ברכות כב ע"ב) היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי כו'. ונראין דבריו^{קי}. וכן עושין באפריקיא^{קכ} ובארץ ישמעאל^{קט}.

שצב

עוד למעלה^{קז}. נראה לר' עירובי תבשילין שצריך פת ותבשיל. וכן פוסק בהלכות גדולות

כר' יהודה בן בתירא וכו' ולא כספר הישר שפירש דלתפלה לא נהוג עכ"ל. ותימה, שהרי אלו הם דברי השואל ואילו רבינו גופיה ס"ל דאף לתפלה נהגינן כריב"ב וכדלעיל. קח. בס' המנהיג: ועושין כן אנשי ארץ ישראל [נ"א ישמעאל] וכן מנהג פרובינצ' לטבול ערב הכפור וכן עיקר. בתשו' מהר"ם: וכן נהגין בנורבונא. קט. ובתשו' מהר"ם השיב על דבריו: דהא ליתא דהא דפר"ח ה"מ בשאר ימות השנה אבל ביום הכיפורים דחמיר אפי' צונן אסור בזה לא התיר לטבול לתפילה דא"כ נמצא חומרו קולו. קי. ר"ל שייך למעלה לסי' שפ"ה. הסימן כולו הועתק בס' חידושי תלמיד הרמב"ן לביצה עמ' 57 [ומשם תקנתי כמה פליטות קולמוס] ובס' המנהיג הל' ע"ת עמ' תקה ורובו בס' המכריע סי' ב. ועיקרו גם בחי' הרשב"א [כתב ר"ת ז"ל בס' הישר] ובתוס' ד"ז ע"ב ד"ה אמר וע"ז דל"ז ע"ב ד"ה והשלקות ובטור סי' תקכו ס"ב ובעז"ר. קיא. לאפוקי ממה שהביא בס' המכריע סי' ב: וכך השיב הרב ר' יצחק בר' יהודה דפת בלא תבשיל לא סגי אבל תבשיל בלא פת סגי דהלכה כתנא דידן ואליבא דבית הלל. קיב. עד 'גוים' משובש. וצ"ל ככתלמיד הרמב"ן: ומדפריך מידי אור כתיב ולא פריך אמאי הוצרכו לגזור על הפת ב"ח דבר דהא בכלל שלקות הוא אלמא דפת ליתא בכלל שלקות. אי בכלל שלקות דהיינו בישול גוים, הוה ליה למיפרך אי הכי דשלקות דאורייתא אסירי אמאי גזרו על הפת. אלא על כרחין אפייה ליתא בכלל בישול. [המשפט האחרון הוא לכאור

דנהגין כל השנה בין בתפלה בין בד"ת כרבי יהודה ב"ב לדידן אינה מצוה. קא. כלומר מדין חייבי טבילות. ור"ל שאע"פ שלתפילה א"צ טבילה, מ"מ אילו היינו נוקטים טבילה בזמנה מצוה היה מותר לב"ק לטבול. דסו"ס טבילה המטהרת היא. קב. וכ"כ בתורת האדם להרמב"ן שם: ובספר הישר פוסק דטבילה בזמנה לאו מצוה כדתנן דיה טבילה באחרונה וליתא להך מתניתין דתנן כל חייבי טבילות טובלין כדרכן אלא הלכתא כר' יוסי. קג. בנוסח שבראב"ה מורחב יותר: הרי מעשים בכל יום שאין הנשים טובלות לסוף שבעה מיום ראייתה אף על פי שמן התורה אז זמנן לטבול ושוב היה להן למנות שבעה נקיים מחומרא דרבי זירא ושוב לטבול שנית כדמשמע בהמפלת דמספיקא טובלת למאן דאמר טבילה בזמנה מצוה. הילכך אפילו לבעל קרי נמי אסור לטבול. ואף על פי שפירוש רבנו חננאל מחלק בין תפלה לדברי תורה כדפרישית בפרק מי שמתו ומחמירין הני מילי בשאר ימות השנה אבל ביום הכיפורים אין להקל [וממה שכתב השואל להלן ועוד דפר"ח וכו', משמע שלא הזכיר ר"ת את פר"ח בתשובתו, וא"כ הוספת ראב"ה היא. ורגלים לדבר דגם בס' המנהיג ליתא]. קד. דברי השואל הם. והובא בס' המנהיג בשם ויש אומ', ובתשו' מהר"ם בשם ויש מהנדין. קה. צ"ל דרבי יהודה בן בתירא. כדלעיל בלשון השואל. קי. הו"ד באו"ז הל' בע"ק סי' קיז. קז. כתוב באו"ז הל' בעל קרי סס"י קיז: ומיהו מורי רבינו יהודה ב"ר יצחק פי' בשם רבינו יצחק ב"ר שמואל דהאידינא דנהוג כר' יהודה בן בתירא שרי אפילו בתפלה דלכל דבר נהוג

אסירי אמאי גזרו על הפת. אלא על כרחין אפייה ליתה בכלל בישול.

והא דתניא (ז' ע"ב) חנניה אומר בית שמאי אומ' אין אופין אלא אם כן עירב בפת ואין מבשלין אלא אם כן עירב בתבשיל ואין טומנין את החמין אלא אם כן היו חמין [טמונין] מבעוד יום ובית הלל [אוי] עירב^ק בתבשיל עושה בו כל צורכו, בית הלל לא אתו לאיפלוגי אלא גבי הטמנת חמין אבל בעירב בפת מודו דהא אפייה ליתה בכלל בישול כדפרישית.

ועוד אמרינן בריש פירקין (טו ע"ב) ור' חנניה^ק מיייתי לה מהכא את אשר תאפו אפו וכו' מיכן אמר ר' אלעזר אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל מיכן סמכו חכמים לעירובי תבשילין מן התורה. ובהא ליכא מאן דפליג. ועיקר פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל אליבא דחנניה (בהני) [בהכין], בית שמאי סברי דכעין כל בישול צריך לערב ובית הלל סברי תבשיל אחד על כל תבשילין. אבל בפת דכולי עלמא מודו

דאין אופין אלא על האפוי בין לחנניה בין לתנא דידן^{קטו}.

וק"ל^{קטז} היכי מערבינן לאדלוקי שרגא^{ק"ז}. הא^{ק"ח} אפי' פת לא הויא לה גבי שבת מבישול סממנין. טעמא דלא בעינן שום בישול וכיון דדמי לבישול ילפינן מיניה אבל גבי עירוב בעינן שום בישול.

שצג

פרק קמא דסוכה (ה ע"א). ציץ דומה כמין טם של זהב ורחב שתי אצבעות וכתוב עליו בשני שיטין י"ה מלמעלה קדש ל' מלמטה. פירש מו' רי"ט, י"ה מלמעלה בראש שטה שנייה וקדש ל' למטה בסוף שטה ראשונה שהיא עליונה. ולכך קורוהו י"ה מלמעלה, משום שכשרואה אדם הציץ אז פוגע תחלה בראש שטה שנייה שהיא תחתונה. ולשון מעלה, לשון פנים והקדמה, כמו ממעל לו^ק. ואח"כ יבא קדש למ"ד מלמעלה שהיא בסוף שטה ראשונה. וכן עיקר.

הכפלה של הראשון בסגנון אחר]. קי. בתלמיד הרמב"ן: עושה תבשיל אחד ועושה בו כל צרכו. לפנינו בגמ' מערב בתבשיל אחד ועושה וכו'. קיד. לפנינו ותנא מיייתי. קפז. בתלמיד הרמב"ן נוסף כאן [וכיון שנמצא בעיקרו גם בתוס' הנ"ל ובס' המנהיג, נראה שנשמט כאן]: והא דאמ' אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא, הכי קאמר דאם עירב בפת אינו יוצא ידי בישול, דנהי דפת מצי למיפא מיום טוב לשבת אבל לא מצי לבישולי הואיל ולא עירב אלא בפת. והוא הדין נמי דמצי למימר דאם לא עירב בפת אלא בתבשיל דלא מצי למיפא פת מיום טוב לשבת ידי בישול יצא ידי אפייה לא יצא, אלא האי דנקט אבל פת לא אמתני קאי דאיירי בעירוב בתבשיל, כדאמרי ב"ה תבשיל אחד כדפרשי לעיל, ומשום הכי אמר אבל בפת לא, שאם לא עירב אלא בפת לא מצי לבשולי מיום טוב לשבת ידי אפייה יצא ידי בישול לא יצא. ואית דמפרשי מילתא דאביי לא שנו אלא

תבשיל בהדי פת אבל פת לא, דאי עביד שני מיני מפת לא. קפז. בכתה"י וקמ"ל. בתלמיד הרמב"ן: ואי ק"ל. קיז. חסר כאן התירוץ והוא נמצא בהעתקת תלמיד הרמב"ן: י"ל משום דבשעת בישול הערוב מדליקין את האש תחתיו, כמאן דעירב ממין אש דאמי. וכ"ה בס' המנהיג. קיח. כל הדיבור משובש וחסר ונמצא בשלמותו בתלמיד הרמב"ן: ואע"ג דאפיית פת לא הוות במשכן וילפינן לה גבי שבת מבישול סמנין, אלמא דאפייה בכלל בישול הוא, איכא למימר התם היינו טעמ' דלא בעינן שום בישול וכיון דדמי לבישול ילפינן לה מינה, אבל גבי עירוב בעינן שום בישול. וכ"ה אב"א בס' המנהיג. קיט. בשם רבינו בתוס' הרא"ש לשבת סג ע"ב [ובסתם בתוספותיו לסוכה ה ע"א] ובחי' הרשב"א. אבל בתוס' שבת שם ד"ה וכתוב הביאו פירוש אחר בשם רבינו. וע"ע תו"ש כרך כג עמ' קפב. קפ. ישעיה ו ב שרפים עמדים ממעל לו. ומתרגמינן שמשין קדישין ברומא קדמוהי.